

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องคติชนวิทยาการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประวัติและความเป็นมา บทบาทและความสำคัญของคลองและหมู่บ้านริมคลองในอดีตและความเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน โดยกำหนดขอบเขตการศึกษา ค้นคว้า คลองสายหลักที่อยู่ในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ซึ่งแบ่งตามเขตการปกครอง ท้องถิ่นของฐานข้อมูลจังหวัดสมุทรปราการ พ.ศ. 2551 จำแนกเป็น 6 ตำบล ได้แก่ ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางแก้ว ตำบลบางปลา ตำบลบางโหลง ตำบลราชาเทวะ และตำบลหนองปรือ

ผู้วิจัยมุ่งเน้นศึกษาเรื่องราวเกี่ยวกับความเป็นมาของการตั้งชื่อคลองและบ้านในอำเภอ บางพลี รวมทั้งภาพสะท้อนวิถีชีวิตและเรื่องราวในอดีตของบางพลีที่ปรากฏในประวัติการตั้งชื่อ คลองและชื่อบ้านด้วย โดยดำเนินการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และการเก็บรวบรวม ข้อมูลภาคสนามด้วยวิธีการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ (informal interview) โดยได้กำหนดกลุ่ม ผู้ให้ข้อมูล อาทิ ผู้รู้ประจำท้องถิ่นหรือผู้อาวุโส ที่อายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป ได้แก่ ผู้มีบทบาททาง เศรษฐกิจ(นายทุน , เจ้าของกิจการ) ผู้นำชุมชนหรืออดีตเคยเป็นผู้นำชุมชน(กำนัน, ผู้ใหญ่บ้าน) พระภิกษุ ปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้านผู้ที่มีภูมิปัญญาหรือเคยอาศัยอยู่เส้นทางเป้าหมายเป็นส่วนใหญ่ การสังเกตการณ์ หรือการเข้าร่วมพิธีกรรมกิจกรรมของท้องถิ่น และทำการการจดบันทึกข้อมูล บันทึกเสียง บันทึกภาพนิ่งตลอดจนภาพเคลื่อนไหว และนำข้อมูลมาสรุปสาระตามขอบเขตด้าน เนื้อหา ด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ และมีภาพประกอบ

สรุปผลและอภิปรายผล

การศึกษาเรื่องคติชนวิทยาการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจที่สามารถนำมาสรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ความหมายของการตั้งชื่อหมู่บ้านและชื่อคลอง

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า แนวทางการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านสามารถจำแนกได้ 10 ประเภท เพื่อสะท้อนให้เห็นบริบททางภาษาและวัฒนธรรมบางอย่างของท้องถิ่น ซึ่งเป็นไปใน แนวทางเดียวกับงานวิจัยการศึกษาการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย ดัง ตารางแสดงหมวดหมู่ตามความหมายชื่อคลองและชื่อบ้าน ดังนี้

ตารางแสดงหมวดหมู่ตามความหมายการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้าน

ลำดับ	ความหมายการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้าน	จำนวน
1	การตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ	8 ชื่อ
2.	การตั้งชื่อตามพืชพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง	16 ชื่อ
3.	การตั้งชื่อตามบุคคลและลักษณะอาการของคน	15 ชื่อ
4.	การตั้งชื่อตามความเชื่อหรือตำนาน	3 ชื่อ
5.	การตั้งชื่อตามสถานที่ก่อสร้างที่มีอยู่เดิม	4 ชื่อ
6.	การตั้งชื่อตามเครื่องใช้ไม้สอย	2 ชื่อ
7.	การตั้งชื่อตามขนาดหรือทิศทางของคลอง	7 ชื่อ
8.	การตั้งชื่อตามกิจการกระทำหรือเหตุการณ์	5 ชื่อ
9.	การตั้งชื่อตามอาหาร	1 ชื่อ
10.	การตั้งชื่อตามสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์	6 ชื่อ

จากตารางจะเห็นได้ว่า การตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ จะนิยมตั้งตามพืชพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้องมากที่สุด รองลงมาอันดับสองคือการตั้งชื่อตามบุคคลและลักษณะอาการของคน และรองลงมาอันดับสามคือการตั้งชื่อตามลักษณะภูมิประเทศ และเป็นที่น่าสนใจว่าในเขตพื้นที่นี้มีการตั้งชื่อตามชื่ออาหารและชื่อเครื่องใช้ไม้สอยด้วย แต่พบน้อยมาก โดยมีรายละเอียดการตั้งชื่อคลองและชื่อบ้านตามหมวดหมู่ต่อไปนี้

1.1 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามลักษณะภูมิประเทศ มีจำนวน 8 ชื่อ คือ คลองบางน้ำจืด-บ้านคลองบางน้ำจืด คลองบางนา คลองหนองโพรง คลองตัน คลองชวดท้องกุ้ง คลองล้นหม้อแกง คลองน้ำค้าง คลองลาดกระบัง

1.2 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามพืชพันธุ์ไม้และลักษณะที่เกี่ยวข้อง มีจำนวน 16 ชื่อ คือ คลองสำโรง-บ้านสำโรง คลองสวน คลองตะเคียน-บ้านคลองตะเคียน คลองหนองโสน คลองต้นไทร คลองหนองปรือ คลองบางคา คลองกระท่อม-บ้านกระท่อม คลองหนามแดงเดชะ-บ้านหนามแดงเดชะ คลองหนองบัว คลองไพศาลี-ต้นตาล คลองบ้านดอกไม้ คลองสาหร่าย คลองหนองตะกร้า คลองบัวเกาะ และคลองบัวลอย

1.3 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามชื่อบุคคลและลักษณะอาการของคน มีจำนวน 15 ชื่อ คือ คลองตาเปี่ยม คลองเจ๊ก คลองตาค้อย คลองชวดตากราน คลองชวดตาน้ำ คลองชวดตาสน คลองชวดก้านันพุก คลองบางอีแฉะ คลองบางกะอี คลองตาสา (เกาะญี่ปุ่น) คลองทรงวิชัย คลองบางแก้ว คลองรองปลัด คลองหลวงแพ่ง คลองสิงโต

1.4 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามความเชื่อหรือตำนาน มีจำนวน 3 ชื่อ คือ คลองศาลเจ้า คลองบางพลี-บ้านบางพลี คลองศาลเจ้าพ่อปู่

1.5 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามสถานที่ก่อสร้างที่มีอยู่เดิม มีจำนวน 4 ชื่อ คือ คลองสุหร่าบางกะสี คลองทับนาง คลองบางกะสี คลองบางเรือน

1.6 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามเครื่องมือสอย มีจำนวน 2 ชื่อ คือ คลองเสาระหงษ์ คลองบางโหลง-บ้านบางโหลง

1.7 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามขนาดหรือทิศทางของคลอง มีจำนวน 7 ชื่อ คือ คลองสลุด คลองบางขวาง คลองอ้อมเกาะ คลองอ้อมวัด คลองสี่ศอก คลองทเวะคลองตรง คลองลัดวัดกิ่งแก้ว

1.8 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามกริยาการกระทำหรือเหตุการณ์ มีจำนวน 5 ชื่อ คือ คลองชวดลากข้าว คลองบัวคลี่ คลองขุดใหม่ คลองโองแตก คลองบางเสียดาย

1.9 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามอาหาร มีจำนวน 1 ชื่อ คือ คลองบางปลาร้า

1.10 ชื่อคลองและชื่อบ้านที่มีชื่อเรียกตามชื่อสัตว์และลักษณะอาการของสัตว์ มีจำนวน 6 ชื่อ คือ คลองควาย คลองทุ่งช้าง คลองหนองงูเห่า คลองบางปลา คลองลัดบางปลา คลองปลัดเปรียง

2. การเปลี่ยนแปลงของชื่อคลองและชื่อบ้านของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า การเปลี่ยนแปลงของชื่อคลองและชื่อบ้านของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงด้านการออกเสียง การเปลี่ยนแปลงด้านรูปคำ และการเปลี่ยนด้านความหมาย มีจำนวน 7 ชื่อ ตามตารางแสดงการเปลี่ยนแปลงชื่อคลองและชื่อบ้าน ดังนี้

ลำดับ	ชื่อคลองและชื่อบ้านแต่เดิม	ชื่อคลองและชื่อบ้านใหม่
1	คลองบางโหลง	คลองชัย
2.	คลองบางปลาไร่	คลองกู่พารา
3.	คลองบางลาว	คลองบางปลา
4.	คลองตาสา	คลองกระสา
5.	คลองตาอี	คลองบางกะอี
6.	คลองล้นหม้อแกง	คลองลาดหม้อแกง
7.	คลองหนองตกกกล้า	คลองหนองตะกั่ว

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า สาเหตุของการเปลี่ยนแปลงชื่อคลองและชื่อบ้านเกิดจาก 2 ประเด็นคือ ประเด็นแรกเกิดจากภาครัฐนั้น มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงของท้องถิ่นด้วย เช่น การเรียกชื่อคลองและบ้านบางสายที่เปลี่ยนแปลงไปตามตามนโยบายรัฐ โดยผ่านสภาวัฒนธรรม จังหวัดสมุทรปราการ ที่ต้องการให้ชื่อถนนและคลองบางสายสอดคล้องกับประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญที่มีส่วนสร้างความเจริญให้แก่จังหวัด และเป็นอนุสรณ์และเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของท่านเหล่านั้น จึงมีการเปลี่ยนชื่อเรียกคลองบางสาย อาทิ คลองบางโหลง เปลี่ยนชื่อเป็นคลองชัย คลองบางปลาไร่เปลี่ยนชื่อเป็นคลองกู่พารา คลองบางลาวเปลี่ยนชื่อเป็นคลองบางปลา เป็นต้น ถึงกระนั้นผู้วิจัยก็ยังพบว่าแม้บางคลองจะมีการเปลี่ยนแปลงชื่อเรียกไปแล้ว แต่ชาวบ้านส่วนใหญ่ยังคงคุ้นเคยและเรียกขานชื่อเดิมของคลองอยู่

ประเด็นที่สองเกิดจากคนในชุมชนท้องถิ่นเอง โดยพบว่าการเรียกชื่อคลองส่วนใหญ่เกิดจากคนในท้องถิ่นเป็นผู้เรียกขานกันมาก่อน โดยอาศัยจากสิ่งทีพบเห็นในคลองซึ่งมีลักษณะเฉพาะหรือโดดเด่นจนเป็นที่จดจำนำมาเรียกขานสืบกันมา หรือเรียกตามชื่อบุคคลที่เป็นผู้บุกเบิก ก็เกิดการเปลี่ยนแปลงการเรียกชื่อด้วยเช่นกัน เพราะเมื่อนานวันเข้าการออกเสียงของชาวบ้านตามความสะกดกันนั้น ก็ทำให้เกิดเพี้ยนชื่อของคลองบางสาย และต่อมาก็ทำให้ความหมายเปลี่ยนไปด้วย อาทิ คลองตาสาเพี้ยนเป็นคลองกระสา คลองตาอีเพี้ยนเป็นคลองบางกะอี คลองล้นหม้อแกงเพี้ยนเป็นคลองลาดหม้อแกง และคลองหนองตกกกล้าเพี้ยนเป็นคลองหนองตะกั่ว เป็นต้น

1.3 ความสัมพันธ์ของชื่อคลองและชื่อบ้าน กับสภาพแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมชุมชนของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ

จากการศึกษาค้นคว้าพบว่า ภาพสะท้อนที่ปรากฏในการเรียกชื่อคลองและบ้านริมคลองของอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ สรุปได้ 3 ด้านคือ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม

1.3.1 ด้านสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ได้แก่ ลักษณะภูมิประเทศ แหล่งน้ำ พืชพันธุ์ในท้องถิ่น ตลอดจนสัตว์ที่พบเห็นมากในพื้นที่ ดังจะเห็นว่า วัฒนธรรมการเลือกที่อยู่อาศัยของชาวบ้านในเขตอำเภอบางพลีนั้น นิยมเลือกทำเลที่ตั้งบ้านเรือนใกล้กับแหล่งน้ำและที่นาเพื่อเอื้อแก่การประกอบอาชีพ

1.3.2 ด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การประกอบอาชีพ ประชากรในเขตอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่ยังชีพด้วยการเกษตร ซึ่งแบ่งเป็น 2 ลักษณะ ตามสภาพและทรัพยากรในพื้นที่ โดยประชากรในเขตตำบล ตำบลบางพลีใหญ่ ตำบลบางโหลง ตำบลหนองปรือ ตำบลบางแก้ว และตำบลราชาเทวะ ล้วนประกอบอาชีพทำนา ครั้งเมื่อสภาพแวดล้อมเปลี่ยนแปลงไปจึงหันมาทำการเกษตรปลูกพืชผลและทำบ่อปลา และมีวิถีชีวิตแบบสังคมชานานในภาคกลาง ส่วนพื้นที่ในตำบลบางปลา ซึ่งมีเขตติดกับชายทะเลอ่าวไทย ระยะเวลาสภาพเป็นป่าชายเลน จึงไม่เอื้อต่อการปลูกข้าวทำนา ชาวบ้านจึงยังชีพด้วยการตัดฟืนไม้แซมจำหน่าย บริเวณป่าชายเลนจึงเป็นพื้นที่ที่สำคัญด้านเศรษฐกิจของชาวบางปลา นอกจากนั้นยังมีอาชีพเสริมเล็กน้อยอีกด้วย ภายหลังบริเวณนี้เมื่อมีการสร้างถนนสุขุมวิท(สายเก่า) แล้วจึงเกิดการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจไปด้วย กล่าวคือชาวบ้านสามารถเพาะปลูกทำนาข้าวได้ เพราะถนนได้กั้นน้ำทะเลไว้มิให้พัดเข้าพื้นที่ ถนนจึงเปรียบเสมือนเขื่อนกั้นน้ำทะเลไปโดยปริยาย แต่อาชีพตัดฟืนไม้แซมก็ยังทำกันอยู่จนกระทั่งป่าชายเลนเริ่มลดลงและระบบนิเวศเปลี่ยนไป

1.3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม พบว่าการเรียกชื่อคลองและบ้านนั้นยังได้สะท้อนถึงกลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ ในพื้นที่ ตลอดจน ความเชื่อบางประการด้วย แม้ประชากรส่วนใหญ่ของอำเภอบางพลีก็คือกลุ่มชาวไทยพุทธที่อยู่ในพื้นที่มานานหลายชั่วอายุคน แต่ก็ปรากฏว่ามีการอพยพเข้ามาของคนต่างถิ่น ต่างเชื้อชาติ ภาษา มาร่วมอยู่ด้วยหลายกลุ่ม อาทิ ชาวมอญที่อพยพมาจากอำเภอพระประแดง ที่เข้ามาอาศัยทำนาอยู่บนพื้นที่ริมฝั่งคลองสายต่างๆในเขตตำบลบางแก้ว เช่น คลองบางแก้ว และคลองปลัดเปรียง เป็นต้น จนภายหลังได้สร้างศาสนสถานและตั้งรกรากถาวรในบริเวณนี้ ชาวจีนโพ้นทะเลที่เข้ามาทำมาค้าขายกับคนในพื้นที่ โดยยึดเอาคลองสายหลัก ซึ่งเป็น

ทำเลที่เหมาะสมแก่การค้าขายเพราะมีชุมชน และตลาด ต่อมาก็เป็นเส้นทางคมนาคมทางน้ำที่ใหญ่ เป็นจุดขนถ่ายสินค้าและผู้คน ไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วอำเภอบางพลี บริเวณนี้ได้แก่ตลาดน้ำริมคลองสำโรง และคลองบางพลี

นอกจากนั้นในพื้นที่บางส่วน พบว่าบางคลองเป็นที่อยู่อาศัยของชาวไทยมุสลิม ผู้นับถือศาสนาอิสลาม หรือย่าน “แขก” ทั้งในตำบลบางพลีใหญ่และตำบลบางปลา พบว่าบริเวณนี้มีการสร้างศาสนสถาน คือมัสยิดประจำชุมชนขึ้น เช่นการสร้างสุเหร่าบางกะสีบริเวณปากคลองบางกะสี เป็นต้น ทั้งนี้ยังพบว่าอีกว่า ในอดีต ชาวบ้านย่านบางพลีในอดีตมีระบบการว่าจ้างแรงงานจากต่างถิ่นเข้ามาช่วยงานในฤดูกาลทำนาด้วย ได้แก่ชาวลาวที่มาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งจะเข้ามารับจ้างทำนาและพักอาศัยอยู่กับครอบครัวต่างๆ ตามระยะเวลาที่กำหนด ชาวลาวเหล่านี้ได้รับจ้างกระจายไปทั่วทุกตำบล ครั้นภายหลังทั้งชาวนาและชาวลาวเมื่อนานวันเข้าก็ได้เกี่ยวดองเป็นเครือญาติกันด้วยในเวลาต่อมา ดังจะเห็นได้ว่าบางตระกูลมีบรรพบุรุษเป็นชาวลาวที่มาจากภาคอีสาน ในครั้งนั้น เป็นต้น ความหลากหลายของชาติพันธุ์ยังเห็นได้จากประเพณีท้องถิ่น คือประเพณีโยนบัวของอำเภอบางพลีด้วย

ความหลากหลายของกลุ่มชาติพันธุ์ ยังสะท้อนถึงความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ตลอดจนความเชื่อบางประการของกลุ่มชนด้วย ดังจะเห็นได้จากการสร้างศาสนสถานขึ้นในชุมชนต่างๆ ที่เกิดจากการร่วมแรงร่วมใจของคนในพื้นที่และคนต่างเชื้อชาติ ดังเช่น การสร้างวัดคลองปลัดเปรียงของชาวมอญที่อาศัยในตำบลบางแก้ว การสร้างศาลเจ้าเงินในย่านการค้าตลาดริมคลองซึ่งเป็นที่อยู่อาศัยของชาวจีน การสร้างสุเหร่าต่างๆของชาวไทยมุสลิม เป็นต้น

นอกจากนั้นการเรียกชื่อคลองและบ้านยังสะท้อนถึงความเชื่อเรื่องไสยศาสตร์ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหมู่บ้าน ความเชื่อเรื่องบรรพบุรุษ และสิ่งเหนือธรรมชาติของคนในท้องถิ่นด้วย ดังเช่น การนับถือศาลเจ้าพ่อกรมหลวงคงเพชร ที่สืบเนื่องมาในท้องถิ่นจนเกิดเป็นประเพณีสงกรานต์น้ำพ้อหลวงคงเพชรของชาวตำบลบางโกลจงจนทุกวันนี้ หรือกรณีประเพณีสงกรานต์เจ็ดและแห่ศาลเจ้าพ่อพระลักษณะ พระราม และศาลเจ้าพ่อเสื่อของชาวตำบลบางปลา เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพแนวมานุษยวิทยา ที่ให้ความสำคัญกับการทำงานภาคสนามเพื่อสังเกตและสัมภาษณ์คนในท้องถิ่นหลายครั้งหลายคน โดยเฉพาะผู้สูงอายุในท้องถิ่น เพื่อให้ท่านเหล่านั้นหรือพื้นความทรงจำและเล่าย้อนอดีตเข้าไปเท่าที่จะทำได้ อุปสรรคประการหนึ่ง

ของการทำงานวิจัยในลักษณะนี้คือความจำกัดของระยะเวลาและกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาการลงภาคสนามมากเพราะพื้นที่เป้าหมายกว้างกระจายไปทั้ง 6 ตำบล และข้อจำกัดของผู้ให้ข้อมูลซึ่งเน้นกลุ่มผู้สูงอายุในท้องถิ่น โดยมีอายุราว 70 ปี ขึ้นไปซึ่งก็มีจำนวนน้อยลงไปทุกที ด้วยสาเหตุดังกล่าวนับเป็นอุปสรรคที่ทำให้ผู้วิจัยไม่สามารถสืบค้นข้อมูลของคลองได้ครบถ้วนตามกำหนด

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยดังกล่าว ผู้วิจัยยึดถือข้อมูลจากคำบอกเล่าของคนในพื้นที่เป็นสำคัญ เพราะนอกจากจะได้ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่แตกต่างไปจากประวัติศาสตร์ชาติแล้วยังได้รับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม พฤติกรรม และความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในพื้นที่ด้วยเป็นการศึกษาจากภายในท้องถิ่นเพื่อให้ได้ข้อมูลทางด้านสังคมและวัฒนธรรมในเชิงลึก ซึ่งบางประเด็นอาจจะนำไปสู่การสืบค้นในบางเรื่องราวที่ลึกซึ้งขึ้น

อย่างไรก็ดี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการทำบันทึกประวัติของชื่อบ้านและชื่อคลองในแต่ละอำเภอทั่วทั้งจังหวัดสมุทรปราการให้ครบถ้วน เพราะนอกจากจะรู้ความหมายที่มาของชื่อแล้วยังเป็นการรวบรวมข้อมูลสภาพทั่วไปในอดีต อาทิ เรื่องเล่าในท้องถิ่น ตำนาน โบราณ ฯลฯ ของบางพื้นที่ไว้ด้วย และควรจะต้องรวบรวมโดยเร่งด่วนก่อนที่จะสูญหายหรือเปลี่ยนแปลงเนื่องจากสาเหตุต่างๆ เช่น ความทรงจำที่อาจคลาดเคลื่อนรวมทั้งการลบล้างของผู้ให้ข้อมูลที่ชราภาพเป็นต้น ทั้งนี้ข้อมูลประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่บันทึกจากคำบอกเล่าของคนในท้องถิ่นเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีประโยชน์ในอนาคต นอกจากนั้น เสนอให้มีการบูรณะขุดลอกคลองที่ยังคงมีสภาพดี ให้ระบายน้ำออกไปได้สะดวก เพื่อลดการเกิดมลพิษต่อไป คลองบางสายหากได้รับการบูรณะแล้วอาจจะสนับสนุนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมริมคลองได้ ถือเป็นงานสร้างงาน ให้ชาวบ้านมีรายได้จากการท่องเที่ยวไปพร้อมๆ กับช่วยดูแลอนุรักษ์คูคลองต่างๆ ไปด้วย

การพัฒนาพื้นที่อำเภอบางพลีที่ต่อเนื่องกันมา เกิดผลกระทบทั้งเชิงลบและเชิงบวก เนื่องจากที่ดินทำกินถูกเปลี่ยนแปลงประโยชน์ใช้สอย ธรรมชาติและชีวิตผู้คนเปลี่ยนแปลงไป คุณภาพชีวิตด้อยลงจากมลภาวะ ในขณะที่เดียวกันหากการพัฒนาดำเนินไปบนฐานรากที่เป็นทุนทั้งจากธรรมชาติและวัฒนธรรม โดยให้เกิดการพัฒนาที่ไม่เจริญจนสุดโต่งเกินไปนัก ข้อมูลการวิจัยนี้ก็สามารถเลือกหยิบนำไปใช้ต่อยอดขยายผลได้อย่างยั่งยืน เพราะอาจใช้เป็นส่วนหนึ่งของการกำหนดนโยบายการพัฒนาอำเภอบางพลีได้ โดยผู้คนไม่ทิ้งถิ่น ในขณะที่เรายังรักษาธรรมชาติและวิถีชีวิตบางอย่างไว้ได้